

гарски и сръбски вестници и списания достъпни за всички. По сбирки на веселби и в църквата Петър Бонев е навсякъде. - един обикновен селски даскал"¹⁹.

Проявил своя свободолюбив и волен характер, останал верен на себе си Петър Бонев говорел каквото мисли²⁰ и не скланя глава пред местните първенци, причината за прекъсванията му като учител в Перушица. До такава степен се слива със своите съграждани, че ги виждаме записани от него като спомоществуватели в Белград през 1858 г. и в следващите години подпомагат доста книги; дарители за просветата и духовния живот в селото; дарители на "волна помощ" за Мелнишкото школо²¹ сред първите е винаги името на Петър Бонев; дарители за закупуване на книги за читалището и по-късно за закупуване на барут и оръжие за предстоящото въстание.

Завръщането на Петър Бонев в Перушица съвпада и с икономическия растеж в развитието на селището. Този най-образован за времето си учител запалва у съселаните си стремеж към образование и напредък. Под негово влияние грубите и недоделани селяни се прераждат в жадни за напредък и достойнство граждани. За кратко време се основават земеделческо дружество през 1865 г., винарско дружество през 1869 г.²², обединили стремежите си в дружество "Съгласие" и си поставят за цел изпращане на момчета в Европа, за да получат земеделско образование²³. Малка Перушица, събудена за знания произвеждала много повече жито, вино, ракия, гюлево масло, тютюн, лен, пашкули от съседите си. Внасянето на индустриални растения довели до развитие на търговията, която се разпростира до Марсилия

24

Предприемчиви и работливи перушинци се замогват. "Къщите, както пише К. Гълъбов, са вече високи и двукатни, с големи чердаци и стъклени прозорци; целите измазани с вар; покрити с керемиди; с високи порти и широки дворове"²⁵. Икономическото замогване се отразява и върху облеклото на жителите му. "Вместо сукман и сая жените започнали да носят бръчник. Изчезват постепенно и сребърните накити, защото бащите могли да купуват на момичетата си златни дизии с пендари и махмудии; вместо цървули носели калеври или кондури. Променя се и мъжката носия - широки потури с крачоли обшити с колаци от гайтани, с копринени салтамарки на жълти и сини резки, а по-образованите започнали да се обличат с френски дрехи"²⁶.

На фона на тази промяна за която допринесъл и Петър Бонев "въпреки френските си дрехи, във всекидневния си живот той не се отличава много от ония, които носят потури и салтамарки. Обработва сам нивята и лозята си. Ходи по сватби и кръщенки и не се стеснявал дори да седи в кръчмите заедно с най-простите селяни"²⁷.

Цялостният образ на Петър Бонев и неговото въздействие се допълва от разказа на Спас Гълъбов: "Отначало той беше замислен, но като запя лицето му се разведри, сините му очи се усмихнаха и гласът му стана по-друг - нещо затрепери в него. Аз го слушах и си спомнях, какво беше казал, че пеял, за да пропъжда мъката си. Пък мъката му... я знаеха всички - болеше го че сме роби. И понеже пееше, за да